

BIJLAGE 1

STRAATNAMEN VEENDERIJ, VEENRADEN C.A.

EILAND L THEMA ANTWERPEN

Antwerpen. Gilbert van Schoonbeke wordt in 2019 herdacht. In dit thema komen naar voren in relatie met de stad Antwerpen:

1. **Liefkenshoek:** een fort aan de Schelde die de stad bescherming moest bieden, zestiende eeuw.
2. **Vogeltjesmarkt:** begon eeuwen geleden op de Meir.
3. **Schelde:** Antwerpen ligt aan de Schelde.
4. **Leien:** Lei is een oudere Zuid-Nederlandse benaming voor avenue of laan. De Leien volgen min of meer het traject van de zestiende-eeuwse Spaanse omwallingen. Deze omwalling uit 1542 bevatte enkele vestingen die de verdediging van Antwerpen moesten waarborgen.
5. **Waagmeester:** Gilbert Van Schoonbeke was waagmeester en later initiatiefnemer van onder meer de Stadswaag, de Vrijdagmarkt en het in 1555 gereedgekomen 3.000 m² grote Tapissierspand aan de Graanmarkt; hij had zodoende de open handelsplaats doorontwikkeld tot gesloten handelsplaats.
6. **Waterhuis:** het Waterhuis of Brouwershuis is een bouwwerk uit 1554, gebouwd in opdracht en volgens plannen van Gilbert van Schoonbeke. Het huis bevond zich aan de Eerste Antwerpse vliet in de toenmalige Nieuwstad. In het bouwwerk werd water opgepompt om het vandaar uit te verdelen naar de circa zestien omliggende brouwerijen die zich aan de vliet gevestigd hadden, vandaar dat de eerste vliet ook Brouwersvliet werd genoemd.
7. **Groenplaats:** de Groenplaats is een plein in het centrum van Antwerpen.

THEMA VEEN: EILANDEN A, B EN C

Veensoorten:

1. **Rietveen**, veen ontstaan/gegroeid uit afstervend en vergaand riet
2. **Bolster**, het grauwe of slechte hoge veen ook wel bonk genoemd; Bolsterturf, slechte turf van de bolster of bonk, meestal gebruikt als strooisel.
3. **Witveen** - (witte turf)
4. **Woudveen** - (blauwe turf) wordt bij voorkeur gebruikt voor huisbrand.

Ontwatering (en erbij gebruikt materiaal):

5. **Pompmolen**, voor het drooghouden van de werkput van de te bouwen sluizen
6. **Raaigreppel**, eerste oppervlakkige waterafvoer en ter aanduiding van de latere percelen

Werkvolk:

7. **Turfmaker**, bepaalt hoe de turf gestoken wordt en de maat
8. **Turfsteker**, steekt de turf
9. **Turfspreider**, spreidt de turf uit
10. **Turfdrager**. draagt de turven in manden naar het schip of de kar

Materiaal:

11. **Plaggenzeis**, zeis om de begroeiing te maaien.

Vervoer:

12. **Lijnpad**, pad langs vaarwater van waaraf schepen werden gesleept

Diversen:

13. **Veencompagnie**, maatschappij gericht op vervening van turfvoorkomens
14. **Maalschap**, gemeenschappelijk bezit van veengrond
15. **Kienhout**, in turfvoorkomens aanwezig fossiel hout
16. **Kalkoven**, op ontveende gronden werden kalkbranderijen opgericht waar schelpen werden aangevoerd om te worden gebrand tot kalk met behulp van de voor fabrieks- of huisgebruik onnutte turf. Onder meer in de huidige Veenderij. [Zie hiervoor de (bijgevoegde) Veldnamenkaart van Veendaal; daarop iets boven het midden: Voorste Kalkoven, De Kalkoven en Achterste Kalkoven]

17. Legakker, een legakker, ook wel zetwal of kraag genoemd, is een strook grond in het veengebied, waarop het met een baggerbeugel uitgebaggerde veen te drogen werd gelegd om er turven van te maken. Meestal waren de legakkers smal en lang en omgeven door water (trekgaten) of moerassige veengrond.